

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

ATLAR VE İNSAN
(Belgesel Film)

Yüksek Lisans Tez Raporu

Tezi Hazırlayan
Ece SAKLAÇOĞLU

İstanbul, 2022

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

ATLAR VE İNSAN

(Belgesel Film)

Yüksek Lisans Tez Raporu

Tezi Hazırlayan

Ece SAKLA KOĞLU

1955070008

0000-0002-9755-6827

Danışman:

Doç. Dr. Özge GÜRSOY ATAR

İstanbul, 2022

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Atlar ve İnsan** ” adlı belgesel film çalışmamda bilimsel etik kurallara ve geleneklere uygun bir şekilde metinleri hazırladım. Metinleri hazırlarken yararlandığım eserlerin tamamını kaynaklarda gösterildiği ve çalışmanın içinde kullanıldıkları ve her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 31.05.2022

Ece SAKLAÇOĞLU

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

31/05/2022

Enstitümüz *Sinema-Tv* Anasanat Dalı *Sinema-Tv* Programı Yüksek Lisans öğrencilerinden 1955070008 numaralı *Ece SAKLAÇOĞLU*'nun "Beykent Üniversitesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "*Atlar ve İnsan*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 31/05/2022 tarih ve 2022/22 sayılı toplantısında seçilen ve On-line toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince 45 dakika süre ile Zoom programı aracılığıyla on-line olarak aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "*OYBİRLİĞİ*" ile "*KABUL*" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Doç. Dr. Öz*** GÜ*** AT***
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Al*** Al*** YÜ***
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Doç. Dr. Ber*** Gü*** ÖZ***
(İstanbul Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Ece SAKLAKOĞLU
Danışmanı : Doç. Dr. Özge GÜRSOY ATAR
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2022
Alanı : Sinema-TV
Anahtar Kelimeler : At, Belgesel, Çiftlik, Evcil, Göç, Hipodrom

ÖZ

ATLAR VE İNSAN

(Belgesel Film)

Anadolu içinde barındırdığı insanları, canlıları, doğal güzellikleri, mirasları ve turizmi ile yaşaması elverişli ülkelerden biridir. Ülkenin batıdan doğuya, kuzeyden güneye birçok kesiminde çeşitli yaşam şekilleri vardır. Bu yaşam hareketliliği geçmişin de getirileriyle farklı gelenekler ve kültürlerle görülebilmektedir. Anadolu'nun üç tarafının denizlerle çevrili oluşu, Afrika ve Avrupa arasında karadan, denizden kolayca bağlantı kurulabilmesi bu topraklarda medeniyetler kurulabilmesinde büyük rol oynamaktadır. Yunan, Mısır ve Ege medeniyetlerine yakın olması bu medeniyetlerden etkilenmesine neden olmuştur. Göç ve istila amaçlı gelen uygarlıklar kendi kültürlerini de Anadolu topraklarına taşımıştır. Kültürle birlikte Anadolu'da bulunmayan birçok canlı türü de Anadolu topraklarıyla tanışmıştır.

Türkiye barındırdığı canlı nüfusu açısından zengin bir ülkedir. Özellikle içinde barındırdığı hayvan nüfusu bakımından en önemli hayvan at olmuştur. Atlar eski Türklerin en önemli ve en saygı değer hayvanlarıdır. Geçmişte at sırtlarında hayatlarını sürdüren Türkler, at sırtlarında doğmuş, savaşmış ve ölmüşlerdir.

Bu belgesel filmde atların günümüz Türkiye'sinde insanlarla olan ilişkisi, bu ilişkiyle oluşan değerlerin nasıl devam ettiği ele alınmıştır. Filmde katılımcı olacak bilirkişi ve at sahiplerinin, atları meslek ve hobi olarak kullanması konu edilmiştir. Böylelikle belgesel, katılımcı olarak katılan insanların kendi atları ile günümüzde kullanım alanlarının ve insanlarla olan ilişkilerinin önemini vurgulamaktadır. Atların yaşam alanları, kişilerin özel çiftliklerine ve hipodroma gidilerek aşamalarıyla izleyiciye aktarılmaktadır.

Bu belgesel film ile geçmiş yıllardan beri hayatımıza dahil olmuş bu canlıların değerinin nasıl korunduğunu ve hangi yönlerden korunamadığını katılımcı konuşmacıların deneyimleri ele alınarak izleyiciye aktarması amaçlanmıştır.

Name and Surname : Ece SAKLAKOĞLU

Supervisor : Asst. Prof. Özge GÜRSOY ATAR

Degree and Date : Master, 2022

Major : Cinema-TV

Key Words : Horse, Documentary, Farm, Domesctic, Immigration, Hippodrome

ABSTRACT

HORSES AND HUMAN

(Documentry Movie)

Anatolia is one of the most convenient countries to live in with its people, creatures, natural beauties, heritage and tourism. There are various forms of life in many parts of the country from west to east, from north to south. This life mobility can be seen with different traditions and cultures with the returns of the past. The fact that Anatolia is surrounded by seas on three sides and that there is an easy connection between Africa and Europe by land and sea play a major role in the establishment of civilizations in these lands. Being close to Greek, Egyptian and Aegean civilizations caused it to be influenced by these civilizations. Civilizations that came for migration and invasion brought their own cultures to Anatolian lands. Along with the culture, many living species that were not found in Anatolia were also introduced to the Anatolian lands. Turkey is a rich country in terms of its population. Especially in terms of the animal population it contains, the most important animal has been horses. Horses are the most important and most respected animals of the ancient Turks. Turks, who lived on horseback in the past, were born on horseback, fought and died. In this documentary film, the relationship between horses and humans in today's Turkey and how the value created by this relationship continues. The subject of this documentary is the use of horses as a profession and hobby by experts and horse owners who will participate. Thus, the documentary emphasizes the importance of people participating as participants, their use of their horses today, and their relations with people. The living spaces of the horses are conveyed to the audience in stages by going to the private farms of the individuals and the hippodrome.

With this documentary film, it is aimed to convey to the audience how these creatures, which have been included in our lives for years, preserve their value today and in what ways they do not, by discussing the knowledge and experiences of the participant speakers.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİiii

GÖRSELLER LİSTESİiv

SÖZLÜKv

GİRİŞ1

BİRİNCİ BÖLÜM

YAPIM ÖNCESİ

1.1.Belgesel Sinemaya Genel Bakış4

1.2.Kadim Dostlarımız Atlar7

1.3.Atın Evcilleştirilmesi8

1.4.Tarihin Üzerinde At.....9

1.5.Türkler ve At Kültürü12

1.6.Atların Eğitilebilme Yetenekleri.....15

1.6.1. Davranış Biçimleri.....16

1.7.At ve İnsan Belgesel Filmi.....18

1.7.1. Fikrin Doğuşu.....18

1.7.2. Mekan Araştırması19

1.7.3. Katılımcı Araştırması19

1.7.4. Sinopsis19

İKİNCİ BÖLÜM

YAPIM

2.1. Yapım Süreci	21
-------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAPIM SONRASI

3.1. Kurgu.....	25
-----------------	----

3.2. Ses Tasarımı, Ses Efektleri ve Miksaj.....	25
---	----

3.3. Renk Düzeltme ve Düzenleme.....	25
--------------------------------------	----

SONUÇ.....	27
-------------------	-----------

KAYNAKÇA.....	29
----------------------	-----------

EKLER.....	32
-------------------	-----------

EK-1: Künye.....	32
-------------------------	-----------

EK-2 : Set Fotoğrafları.....	33
-------------------------------------	-----------

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Çekim Mekanları	22
Tablo 2. Yapım Ekibi.....	22
Tablo 3. Çekim Ekibi	23
Tablo 4. Röportajda Yer Alan Kişiler	23
Tablo 5. Malzeme Listesi.....	24

GÖRSELLER LİSTESİ

Sayfa No

Görsel 1. Gün 1, Hakkı Yazıcı ile Röportaj Çekimi.....	33
Görsel 2. Gün 1, Çekim Öncesi Hazırlık.....	34
Görsel 3. Gün 1, At Ayrıntı Çekimi.....	35
Görsel 4. Gün 1, Atların Genel Çekimi.....	36
Görsel 5. Gün 1, At Ayrıntı Çekimi.....	37
Görsel 6. Gün 2, Doğan Tanyer ile Hazırlık Konuşması.....	38
Görsel 7. Gün 2, Doğan Tanyer Çekim Sonu.....	39
Görsel 8. Gün 3, Seyis Atı Çekime Hazırlarken.....	40
Görsel 9. Gün 3, Yarış Hazırlığı Çekimi.....	41
Görsel 10. Gün 3, Hipodrom Çekimi.....	42

SÖZLÜK

At: Atgillerden, binek hayvanı olarak kullanılan, arabaya, çifte koşulan, gücünden yararlanan memeli hayvan; erkeğine beygir, dişisine kısırak denir. Evcilleri olduğu gibi, Amerikan bozkırlarında “Mustang” ve Altay dağlarının her iki yanındaki açık arazilerde “Prezewalski” denen yabani atlar sürüler halinde yaşar. En meşhur at türleri Arap, İngiliz, Ahal Teke, Rahvan ve Midillidir.

Belgesel: Belge niteliği taşıyan, belge özelliğinde olan. Belge özelliği, niteliği taşıyan film ya da televizyon izlencesi. Belgesel filmler belli konular üzerinde yapılan araştırmaların sonuçlarının estetik kaygılarla seyirciye yansıtılmasına dayanan sinema yöntemidir.

Çiftlik: Üzerinde tarım yapılan, hayvan yetiştirilen ve çalışanların oturması, türlü işlerin görülmesi için yapılar bulunan geniş toprak. İnsanların, bitki ve hayvanları yetiştirip yararlandıkları işletme. Günümüzde pek çok tür çiftlik vardır; balık, inek, koyun, domuz, mantar, tavuk, arı ve deve kuşu çiftlikleri gibi.

Evcil: Eve ve insana alışmış, evde beslenebilen, kendisinden yararlanılabilen (hayvan). Doğada besinini ve barınağını kendisi bularak, düşmanlarına karşı kendini savunarak yaşamını ve soyunu sürdüren yabani hayvanların bir bölümü insan eliyle evcilleştirilmiştir, yabani hayvanların evcilleştirmeye başlandığı tarih öncesi devirlere dayanır.

Göç: Siyasal, toplumsal ya da ekonomik nedenlerle bireylerin ya da toplulukların bulundukları, oturdukları yerleşim yerini bırakarak başka bir yerleşim yerine ya da başka bir ülkeye gitme eylemi. Göç, insanların veya toplulukların kendi iradeleriyle gerçekleşen özgür bir seçim olabileceği gibi kendi iradeleri dışındaki gelişmelerin bir sonucu gerçekleşen zorlama bir süreç şeklinde de ortaya çıkabilir. Göç, bireysel bir süreç olabileceği gibi kitlesel bir dalga şeklinde de yaşanabilir. Göçün nasıl gerçekleştiğinin bilinmesi, göçün etki boyutunun anlaşılmasına yararlı olacaktır.

Hipodrom: At yarışları yapılan özel alan. Tarihte ilk olarak Antik Yunan ve Roma medeniyetlerinde görülen, atlı sporların yapıldığı stadyum, koşu yolu. Geçmişte hem at hem de atlı araba yarışları için kullanılan bu alanlar, günümüzde sadece önemli bir şans oyunu olan at yarışları için kullanılmaktadır. Ayrıca hipodrom sözcüğü artık yalnız koşu pisti için değil aynı zamanda atların ahırlarını da içeren tüm spor tesisi için kullanılmaktadır.

GİRİŞ

İnsanlar dünya üzerindeki en akıllı varlıklardır. Akıl, insanları diğer canlılardan ayıran en önemli unsurdur. Dünya üzerinde beynini en etkili şekilde kullanabilen insan, doğar doğmaz beyni ve akıyla birlikte fiziksel kas gücünü de kullanmaya başlar. Fiziksel güç kullanmak hayati şartları için daha önemliydi. Fiziksel ihtiyaçları en başta doğal olarak beslenmeye, barınmaya ve hayatta kalmaya çaba göstermekti. Fakat vahşi hayvanlarla karşı karşıya gelindiğinde fiziksel güçleri pek yeterli kalmamıştır. Bunun için akıl devreye girip, vahşi hayvanlara karşılaşıldığında kendilerini savunmak amaçlı aletler geliştirmişlerdir. Bu ürettikleri aletlerle de ayrıca avcılık sistemlerini geliştirmişlerdir. Yıllar geçtikçe teknolojinin de gelişmesiyle birlikte kas gücü ve beyin gücü birlikte evrimleşmeye devam etmiştir.

İnsanoğlu her ne kadar her ne kadar hayvanlarla karşı karşıya geliyor gibi gözükse de insanlar hayvanları kendi yaşam standartları için kendi yaşam alanlarına çekmişlerdir. Özellikle atlar insanlar için vazgeçilmez bir yere sahip olmuşlardır. Eski zamanlardan itibaren atın avcılık için tarım için ve ulaşım için kullanılmaya başlanması atın evcilleştirilmesinde de büyük rol oynamıştır. Anadolu topraklarında yaşam sürmüş bütün medeniyetlerin atlar üzerinde tarihi etkileri vardır. Türklerin geçmişten kalan kültür ve geleneklerinde atın yeri ve önemi siyasi, ekonomik, dini ve sosyal her konuda karşımıza çıkmaktadır. Kültürlerin ve geleneklerin oluşabilmesi, gelişmesi ve ilerlemesi uygun konuma ve çevre şartlarına bağlı olarak gelişmektedir. Türklerin merkezinde yer aldığı Altaylar ve çevresi atlı kültüre büyük ölçüde katkı sağlamış, kültür bu çevrede oluşup, gelişme imkânı bulmuştur.

Geçmiş zamanlardan itibaren Türklerin hayatında çok önemli bir yer tutan atlar, Türklerin çoğu gelişmelerde ve sosyal hayatlarında en önemli yerlere gelmesinde de büyük rol oynamışlardır. Türkler avlanmaya giderken, savaşmaya giderken ve göç ederken at üzerinde yol almışlardır.

Geçmişten günümüze kadar atın yeri ve değeri her zaman karşımıza çıkmaya devam etmektedir. Kitaplarda, filmlerde, turizmde, sporda ve kültürümüzün birçok noktasında karşımıza çıkmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ve sosyal yaşam şeklinin değişmesi, insanlarla atların arasındaki bağda etkilemiştir. Günümüzde sadece kısıtlı konularda karşımıza çıkmaya devam etmektedir.

Amaç ve Hedef

Bu belgesel projesi ile Türkiye'de yaşamlarını ve hobilerini atları üzerinden sürdüren bazı insanların, bu atlara karşı neden merak ve ilgilerinin olduğu, hayatlarına ne gibi katkı sağladıkları, atlarla ilgilenmenin olumlu ve olumsuz yönlerinin neler olduklarını sunmayı amaçlamıştır.

Her geçen gün biraz daha yaşam alanları daralan ve nesilleri tükenme tehlikesi altında olan bu atların, insan hayatı üzerinde de ne şekilde etki ettiklerini göstermeyi ve atları koruma yönünde farkındalığı arttırmayı hedeflemiştir.

Kapsam ve içerik

Türkiye'de yaşamlarını sürdüren atlar, nesillerini insanlar sayesinde de olsa sürdürmeyi devam etmektedir. Atlar geçmişten günümüze zamanın sosyal ve ekonomik hatta teknolojik gelişmeler içerisinde, insanlar için farklı amaçlarda kullanılmış ve kullanılmaya da devam etmektedir. Birçok at yöre sakinleri dışında, şehir dışından hatta yurt dışından gelen insanların ilgisini çekmektedir. Özellikle son zamanlarda turistlerin, film yapımcılarının ve fotoğraf sanatçıların daha çok ilgisini çekmektedir. Bu durum şehrin ve özellikle yöre halkının da kalkınabilmesine yardım etmektedir. Kültür ve turizm ağırlıklı olarak ilgi gören atların ve insanlarla olan ilişkilerinin hikayesinin yöre halkından ve bilir kişiler tarafından aktarılması bu belgeselin içeriğini oluşturmaktadır.

Çalışma Yöntemi ve Planı

Projenin başında bu konuyla alakalı hobileri, merakı ve at sahipleri olan bilirkişiler araştırılmıştır. Araştırılan at sahipleri kendi atları üzerinden ilgilerini ve meraklarını röportaj şeklinde doğal akışlarında anlatmışlardır. Geniş plan manzaralar ve at - sahip görüntüleriyle desteklenmiştir.

Belirlenen kişilerle atların kullanım alanlarının nasıl daraldığı ve önemini günümüzde nasıl kaybetmeye başladığını at sahiplerinin yorumları ile sorgulanmıştır. At sahiplerinin yine de at sahibi olmalarının ve at bakımını hobi edinmenin nedenleri, zevkleri ilgi alanları at olan insanların bakış açılarından röportaj şeklinde anlatılmıştır. Yine bu bakış açısıyla at sahibi insanların görev ve sorumlulukları nelerdir gibi sorular sorulmuş ve tüm bunlar görüntülerle desteklenmiştir. Görev ve sorumluluklar kendi beyanları ile kayıt altına alınmıştır.

Bu çekim için at sahiplerinin müsaitlik durumları göz önüne alınarak, çekim süreci İstanbul içinde 3 günde gerçekleştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YAPIM ÖNCESİ

1.1. Belgesel Sinemaya Genel Bakış

Belgesel film, sinemanın keşfedilmesiyle başlayan bir film türüdür. Gerçeği hayal gücü ile oluşturan ve aktaran değil, kendi gerçeğini olduğu gibi aktaran belgesel, izleyicinin dünyayı farklı ve yeni bir gözle görmesine yardımcı olur. İnsanın gerçeklikten uzaklaşmasına karşı olan bir anlayışla, hayatın her alanında var olan gerçekliğin doğrudan insanlara yansıtılması fikrinden yola çıkar. John Grierson'ın tanımıyla, “Belgesel sinema gerçeğin yaratıcı yorumudur.”¹ İnsan hayatını, doğada var olanı / olmayanı, tarihi, bilimi, toplumların değişimini belgelemekte yardımcı olur. Kurgulanmış hikayeler, stüdyoda ya da belirli bir ortamda yaratılmış mekanlar ve belirli oyuncularla yaratılan bir tür olması söz konusu değildir. Kendi doğal ortamında, kendi konusu kapsamında, yaşanmış karakterlerle ve kendi dramatik yapısı içinde belgelenip seyirci karşısına çıkar.

Belgesel sinemanın varoluş nedeni insan ve insanların oluşturduğu toplumlardır. Belgesel sinema, toplumsal değişimin ve toplumlar arasındaki sağlıklı iletişimin gidişatını oluşturmaya devam etmektedir.

İlk zamanlarda yaşayan insanlara ait mağaraların duvarlarına çizdikleri hayvan ve insan resimleri, şekilleri dünya tarihinde iz bırakan ilk belgelerdir. İspanya'nın kuzey kesiminde yer alan Altamira Mağarası paleolitik çağlardan kalma bir mağaradır. 1879 yılında duvar resimleriyle ünlü bu mağara tarih öncesinden kalma duvar resimleriyle doludur. Mağaranın içinde hayvan figürleri, şekilleri bulunmaktadır.

¹ Smith, Nathan, Jenny Rock, “Documentary as a Statement / Defining Old Genre in a New Age”, Journal of Media Practice, S:1, 2014.

Çizimlerin maksadı avlanmanın daha kolay ve bereketli geçmesini sağlamaktır.

İlk insanlar, Anadolu topraklarında ve Orta Asya’da da mağaralara, taşlara, hayatta kalma çabalarını, doğada var olan bitki ve hayvan türlerini hiyeroglif sembollerle anlatan figürler ortaya çıkarmışlardır. Günümüze kadar ulaşabilen belgeler, insanlık tarihine yol gösterme niteliği taşıyan belgelerdir. Bu kalıntılar belgesel sinemanın oluşmasında ele alınan konulardan biri olmuştur. Aynı zamanda eski değerlerin bir koruyucusu niteliğindedir.

Belgesel filmler gerçek durumlardan, olaylardan, faydalanarak gerçeği gerçek var olan şeylerle yola çıkarak ortaya çıkartmaktadır. Böylece, bununla beraber gerçek kişi, gerçek mekan ve gerçek olayların kullanımını da oluşturmaktadır. Belgesel filmlerde kurmaca filmlerde olduğu gibi kamera karşısında rol yapan, yönetmen tarafından seçilen ya da cast ajanslarından seçilen oyuncular değil gerçek, kendileri olan insanlardır.

Flaherty’in Kuzeyli Nanook filmi belgesel yapımlarının ilk belgesel filmidir. Flaherty kurmaca film yapmak yerine, yapımını doğal mekanlarda, doğal bir gruba karşı yapmıştır. Böylece gerçekte var olan hayatları gerçekliği değiştirmeden izleyici karşısına çıkarmayı tercih etmiştir.

Belgesel film tarihine bakıldığında, sinemanın kurmaca dışı türleri Nazi Almayası ve Sovyet Rusya’da gördüğümüz savaş dönemlerindeki toplumsal gerçekleri halka doğrudan göstermek için ve propaganda amaçlı kullanılmışlardır.

Robert Flaherty’nin Kuzeyli Nanook (1920) adlı filmi, belgesel sinemanın öncüsü olarak kabul edilen bir belge olmuştur. Doğal yaşamın karşısında, makineleşmenin oluşması ve doğanın tekrardan keşfedilmesini konu alır. Flaherty farklı ülkelerde de belgeseller çekmeye devam etmiştir.²

² Türkiye Araştırma Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 36, 2020/2, 529-542

Belgesel yapımlarda doğal mekanların kullanılması en önemli unsurlardan biridir. Rossellini'nin Roma Açık Şehir'in de savaşın yıktığı şehrin sokakları, evleri filmin mekanlarıdır. Filmde gerçek bir savaşın gerçek bir olguda mekanları yok etmiş olması kurmaca filmler ve kurmaca olmayan stüdyo vb. yerlerde yapılan filmler arasında büyük farkı göstermektedir.

Belgesel filmlerin bir diğer özelliği de diğer kurmaca filmlerde olduğu gibi senaryo kullanılmamasıdır. Belgesel sinema filmlerinde yönetmen belirli bir senaryo üzerinden hikayeyi anlatmaya çalışmaz. Bunun yerine var olan konuyu, anlatılmak istenen hikayeyi sonu belli olmayan hayatların üzerinden yapmayı tercih eder.

Sovyetler Birliğinde sosyalizm ve komünizm hakkında olan konular üzerinde duran Dziga Vertov "sinema-göz" anlayışıyla çektiği belgeselleri halka aktarmayı amaçlıyordu. “Sözelimi Dziga Vertov Sovyetler Birliği'nde Kameralı Adam (1923) filmini; Alberto Cavalcanti Fransa'da Sadece Saatler (1926) filmini; Walter Ruttmann Almanya'da Berlin (1927) filmini ve John Grierson İngiltere'de Balıkçı Tekneleri (1929) filmini çeker. Bütün bu filmlerin ortak özelliklerinden birisi, içinde yaşanan hayatı sorgulamalarıdır.”³ Belgesel sinema doğuşundan günümüze kadar sinemaya ve televizyona farkındalık, canlılık sağlamıştır.

Sinema sadece hayal ürününden ibaret bir eğlence aracı olarak değil, gerçeği gözler önüne sürmek, yorumlamak ve sorgulamak için de kullanılmıştır. Böylece belgesel sinemanın ilk örnekleri ortaya çıkmaya başlamasına temel hazırlandı ve zaman geçtikçe değer kazanmaya devam etti.

³ Türkiye Araştırma Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 36, S: 529-542. 2020.

1.2. Kadim Dostlarımız Atlar

Canlıların, diğer bir canlıyı bilme, tanıma isteği yıllar boyunca süregelen içgüdüdür. İnsanoğlunun yıllar boyunca kendi dünyasında kaybolması doğaya, hayvanlara hem de kendi türüne karşı düşmanlığını ortaya çıkarmıştır.

Hayvan, bitki ve insan olarak varoluşsal haklara sahibiz ve eşitiz. Gerçekten birbirimiz arasında ayırım yaparken hata yapıyoruz. Bu hatalar hayatımızdaki doğal akışta sorunlar yaratıyor. İnsan türü olarak akılsal üstünlüğümüz doğayla olan ilişkimiz üzerinde ruhsal dengemizin üstünlüğünü de doğuruyor. Bu yanılsama ile her canlının kendi benliğinin ve ruhsal dengesinin olduğunu unutuyor.

Canlıların sınıflandırılmasında insan en üst yerde yer alıyor. Sınıflandırma böyle olunca doğadaki zincirin en üstün sorumlusu insan oluyor. Doğadaki her canlı çeşidinden, bilgiden insan sorunlu oluyor. Bir hayvanı evcilleştirmek, ondan fayda sağlamaya çalışmak ve onlarla birlikte yaşamak insanların hayvanlar ile bağı, iletişimini tarih boyunca güçlendirmiştir.

Tarih boyunca geçmişe bakıldığında atlar, insanların evcilleştirdiği en eski hayvanlardan biridir. 20 bin yıl kadar önce M.Ö 17.000 yıllarında Güney-Batı Fransa'da Lascaux mağaralarındaki duvar resimlerinde görüldüğü gibi yaban hayvanları olarak bilinmektedir.⁴

Evcil atın kalıntıları Orta Asya'daki Cungarya'da ortaya çıkarılan kısa kalın bacaklı, büyük ve öne doğru eğik başlı "Equus Przewalsky" olduğu öne sürülmüştür.

İnsanlar ilk dönemlerden beri hayatta kalabilmek ve yaşamlarını devam ettirebilmek için var olan bütün canlılarla iletişim içindeydi. Hayatta kalabilme içgüdüğü düşünüp hareket etmeyi tercih edecek şekilde evrimleşmiştir.

⁴ KOÇKAR, M. Tekin, At ve İnsan / At'ın Kısa Tarihi.

<https://www.atveinsan.com/at-ne-zaman-ve-nasil-evcillestirildi-m464645.html> Erişim Tarihi: 21 Ekim2021

Psikoloji konusunda uzman Dr.Phil. R. Meltem KAVCAR SIRMALI, hayatta kalma içgüdüğü hakkında şöyle demektedir: *“Hayatta kalmak için çevresindeki yaşamsal tehditlerden bir şekilde kurtulmak zorunda olan insanda ‘kaç ya da savaş, ama mutlak hayatta kal’ mekanizması gelişmiştir. Hayatta kalabilmenin en önemli parçası da avlanıp, beslenebilmektir”*. İnsanlar avlanabilmek için hayvanların davranışlarını izlemişlerdir ve davranışlarına göre avlanma teknikleri geliştirmişlerdir.⁵

1.3. Atın Evcilleştirilmesi

Atların, insan hayatına girmesiyle atların davranış şekilleri izlenmiş ve bu izlenimlerle atlar evcilleştirilmeye başlanmıştır. Günümüzden yaklaşık 20 bin yıl kadar önce atlar yaban hayvanları olarak bilinmekteydiler.⁶ Göçebe yaşamı kolaylaştırmak amacıyla atlar, insanların hizmetlerinde kullanılmaya başlayarak evcilleştirilmişlerdir. Atların insanlar tarafından ne zaman, nerede ve nasıl evcilleştirildiği tartışmalıdır.

Atlar insan yaşamında kullanılmaya başlandıktan sonra, insanoğlunun ilerleyişinde büyük bir pay barındırır. Hayatın hızlanması ve teknolojinin gelişmesiyle uygarlıklar ilerledi ve bu ilerleyiş atlarla insanlar arasında olan bağda kuvvetlendirdi. Günümüzde hemen hemen her ailede araba olduğu gibi, eski zamanlarda da zengin ve soylu kişilerde at sahibi oluyordu. At eğitme bilgisi olanlar atları eğitiyorlar ve satıyorlardı.

⁵ <https://www.meltemkavcarsirmali.com/hayatta-kalma-icgudusu-mu-dediniz/> Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2022

⁶ Koçkar, M. Tekin, At ve İnsan / At'ın Kısa Tarihi. <https://www.atveinsan.com/at-ne-zaman-ve-nasil-evcillestirildi-m464645.html> Erişim Tarihi: 21 Ekim 2021

Hartwick Koleji arkeologu David Anthony atların insana kattığı gelecek hakkında şunu demiştir:“ *Dünya at sırtında seyahat eden insanlara açıldı. Hayatta nelerin mümkün olabileceği ve mesafe algıları birden bire değişti*”.⁷

Atların kullanım alanlarının zaman geçtikçe değişmesi ve ilerlemesi, insanların atlarla olan ilişkisini güçlendirmiştir. İnsanlar için at, en değerli hayvan konumuna gelmiştir. İnsanların dini inançlarında, kültürlerinde, mitolojilerde, efsanelerde, edebiyatta, ekonomide ve savaşlarda önemli temaları oluşturmuşlardır. Böylece atlar insan yaşamının önemli bir parçası haline gelmeye başlamıştır.

1.4. Tarihin Üzerinden At

Orta Asya stepleriyle birlikte Ukrayna ve Mezopotamya gibi bölgelerde de atın evcilleştirildiği hakkında mühim bulgular elde edilmiştir.⁸ Mezopotamya'daki Asur Krallığı, atları en önemli ve değerli varlıkları olarak kullanmaktaydılar. Birbirlerine yakın olan komşu medeniyetler Urartular, Frigler, Iskitler ve Mısır Krallıkları ile hem ticari hem de savaşabilmek amacıyla at kullanmışlardır.

Antik Yunanistan'da ve Roma İmparatorluğu'nda atlar sosyal yaşamın önemli canlıları olmuşlardır. Sporun, ticaretin ve ulaşımın kısacası yaşamın her alanında önemli rol oynamıştır.

Antik Yunan spora çok önem vermektedir. Özellikle atlarla yapılan spor oyunları ve gösteriler o çağda yaşayan halkın vazgeçilmezi olmuştur. Yapılan geçit törenlerinin en önemli unsuru atlar olmuştur.⁹

⁷ Tolga Candur, Geçmişten Günümüze Atın Hikayesi, <https://nereye.com.tr/gecmisten-gunumuze-atin-hikayesi/>, Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2022.

⁸ Sadık Usta, Bilim ve Gelecek, "Uygarlığın Gelişiminde Atın Rolü", <https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2018/09/06/uygarligin-gelisiminde-atin-rolu/> Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2022

⁹ Kline, Sarah ,The Role of Horses in Ancient Greece, <http://www.angelfire.com/mt/skline/ProjectPaper.html>, Erişim Tarihi: 17.05.2022

Yunan ve Romalıların atlara verdikleri önem, kendi yaşam tarzlarında da her zaman karşılırlarına çıkmaktadır. Yaptıkları mermer üzerine hayvan ve özellikle at motif işlemleri atlara verdikleri değeri sosyal yaşamlarında da göstermektedir. Yunan ve Roma mitolojilerinde kullanılan at sembolleri kendi efsanelerinde de atın yerini ve önemini gösterecek şekillerde göstermektedir.

Antik Yunan ve Antik Roma dönemlerinde en önemli kültürel konu da mitolojileri olmuştur. Bu mitolojilerdeki en öne çıkan hayvan at olmuştur ve atlar kimi zaman kanatlı (Pegasus), kimi zaman boynuzlu (Unicorn), kimi zaman da at gövdeli insan (Kentaur) olarak tanımlanmıştır.¹⁰

Hemen hemen aynı konular üzerinden giden mitolojik öğeler Türk, Moğol, Hint ve Arap mitolojilerinde de görölmektedir. Bu medeniyetlerde atın yeri ve önemi hem savaş, hem ticaret, hem spor hem de dost olmasıyla atın vazgeçilmez bir varlık olduğunu göstermektedir.

Atlar tarlada, bahçede kullanılmasıyla tarımda da yardımcı bir araç olmuştur. Bahçenin sürölmesi için atların arkalarına takılan araçlar ile atların gücü tarımı hızlandırmak ve insan gücüne katkı sağlaması amacıyla çoklukla kullanılmışlardır. Böylece insan sağlığına ve zamanına da katkıda bulunmuşlardır. İnsanların ticaret için uzun ulaşım yollarını kullanmaya mecbur etmesi, atın ulaşım yollarında araç olarak kullanılmaya başlamasına yol açmıştır. Yine atların arkalarına takılan yaylı araçlar, faytonlar hem insanları hem malzemeleri, silahları, erzakları uzun yollarda taşımak için çok sık kullanılmaktaydı.

Savaş zamanlarında insanların atlarla eğitim ve hazırlık yapmaları savaş gücüne ve askeri güce katkı sağlamıştır. Hem atlar hem de insanlar eğitilmiş ve böylece milli savunma gücüne katkıları da olmuştur.

¹⁰ Koçkar, M. Tekin, At ve İnsan / At'ın Kısa Tarihi. <https://www.atveinsan.com/at-ne-zaman-ve-nasil-evcillestirildi-m464645.html> Erişim Tarihi: 21 Ekim 2021

Savaş zamanlarında insanların atlarla eğitim ve hazırlık yapmaları savaş gücüne ve askeri güce katkı sağlamıştır. Hem atlar hem de insanlar eğitilmiş ve böylece milli savunma gücüne katkıları da olmuştur.

Avrupa Haritası Otuz Yıl Savaşları (Thirty Years War, 1618 – 1648) ile birlikte şekillenmeye başladı. Bu savaşlarda at taktiklerinin geliştirildiği süvari birliklerinin yanında uzun menzilli silahların da kullanılmış olduğu savaşlardı.¹¹

20. yüzyılın başlarında savaşlarda makineleşme, sanayileşme, teknolojinin gelişmesi ve tarımda büyüme ilerleyen zamanlarda atın değerinin azalmasına neden olmuştur. Çoğunlukla tarımda, savaşlarda ve ulaşımda kullanılan atlar; günümüzde bu alanları spor, yarış, hobi, film sektörü ve turizm gibi alanlara bırakmıştır.

Atın, insanoğlunun hayatındaki kullanım alanları azalmasına rağmen hala daha atın çeşitli yerde kullanılması, değerinin bilinmesi günümüzde ve sosyal hayatta karşımıza çıkması ekonomik değerler için önemlidir.

¹¹ Oral, Sander. Siyasi Tarih - İlk Çağlardan 1918'e, İmge Kitabevi, İstanbul, (1989).

1.5. Türkler ve At Kültürü

Bozkırlarda at kültürü, çok eski zamanlarda ortaya çıkmaktadır. Bu topraklarda çıkarılan at iskeletleri, bu çevrede atların yaşadığının kanıtı olmuştur. Türklerin atlardan faydalanmaya başlaması tarımın geliştirilmesine, madenden ekonomik olarak faydalanılmasında etkili olmuştur. Türklerin, Bozkırlarda yaşamalarıyla gelişen kültürleri, sosyal hayatları, inançları, ekonomi ve askeri yapısı atın binek hayvanı olarak kullanılmasıyla daha da gelişmiştir.

At ve at sporları konusunda uzman olan Carl Diem de *Dünya Spor Tarihi* adlı kitabında şöyle diyor: “Genç göçebe [Türk] üç yaşından itibaren atın üstüne bağlanır; bir nevi o at üstünde büyür ve onunla kentuarca [efsanelerdeki yarı insan yarı at yaratık] bütünleşir... Evcilleştirilmiş at, sahibini sadece bir yerden biri yere taşımaz, aynı zamanda onu ‘bozkırın hakimi’ kılar... At sahibini nereye kadar taşırsa, orası onun olur.”¹²

Meşhur kültür tarihçilerinin bozkırlar hakkında bu görüşle ortaya çıkışları at bakımı ve yetiştiriciliği için Altaylar ve çevresinin yaşamak ve hayvanlara bakmak için en uygun yerleşim yeri olduğu düşüncesidir. Kültürün gelişmesi ve ilerlemesi önemli ölçüde uygun çevre koşullarına bağlıdır. Türklerin çevre olarak yer aldığı Altaylar yakınları, Türkler için atlı bir kültürle yaşamaya önemli ölçüde ve konularda katkı sağlamış, gelişme imkanı bulmuştur.¹³

Türkler ata binerek, atları ehlileştirmişlerdir ve Türkler at sırtına binen ilk insanlar olarak görülmüşlerdir. Eski çağlardan beri at Türklerin sosyal yaşamında her alanda önemli bir yere sahip olmuştur. Eski Türkler, göçebe bir toplum oldukları için birlikte yol aldıkları at sürülerinin etini yerler, inançları gereği kadak olarak sunarlar ve savaş atlarından birçoğunu yabancı ülkelere ihraç ederek ekonomilerine katkı sağlarlardı.¹⁴

¹² Dr. Erol Akcan, Dr. Recep M. Gecikli, Cumhuriyet Dönemi Türk Spor Tarihinde Carl Diem ve Raporu, Salkım Söğüt Yayınevi, Erzurum, 2016.

¹³ İlhami Durmuş . “Türk Kültür Çevresinde At ”, Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5 (1), S: 1-12. 2021

¹⁴ Kafesoğlu, İbrahim, Türk Milli Kültürü. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, S:208, 1989.

Asya kültürü konusunda araştırmalar yapan Sven Hedinşöyle demektedir: “Bozkırın evladının atın üstünde doğduğunu söylemek hiç de yanlış olmaz... Anneler yavrularını at sırtında emzirir. Çocuklar, üç yaşına bastıklarında çocuklar için özel olarak tasarlanmış eyere bağlanırlar.”¹⁵

Böylelikle anlaşılıyor ki Türkler de atın kullanım alanının en önemli olduğu yer, atın binek hayvanı olarak kullanılmasıdır. Göçebe toplumların at üzerine binerek, atı geniş arazilerde, geniş otlaklarda sürülerini gütmek amaçlı kullanmaları ve ayrıca yerleşik hayata geçebilmek için geniş yerlerde araştırma yapmaları atı hızlı ve pratik şekilde kullanmalarına yardımcı olmuştur.

Kalabalık sürüleri “korumak ve kollamak” gibi ticari bir amaç olan binicilik, zamanla askeri değer kazanarak “bozkır savaşçılığının” temeli olmuş böylece sadece tarım ve ulaşımda kullanılan atlar savaş atı olarak yetiştirilmeye başlamıştır.¹⁶

Carl Diem’e göre Türklerin at üzerinde oynadıkları oyunlar ve sporlar atı kontrol altına alabilmek ve eğitmek için temel hazırladı. Böylece atın askeri alanda da kullanılabilmesinin temeli oluşturuldu. İnsanlar atı hem dizginleyebiliyordu hem de daha rahat kontrol altına alıp yönlendirebiliyordu.

Atlar evcilleştirildikten sonra birçok alanda olduğu gibi, spor alanında da becerilerini ortaya koymuştur. Spor aktiviteleri hem insana hem de atlara fayda sağlayarak dinç kalma, düşmanlara karşı güçlü olma ve sağlıklı kalabilmek için önemli bir aktivite olarak günümüze kadar gelmiştir.

¹⁵ Sadık Usta, Uygarlığın Gelişiminde Atın Rolü, Bilim ve Gelecek, <https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2018/09/06/uygarligin-gelisiminde-atin-rolu/> Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2022.

¹⁶ İbrahim Kafesoğlu, Türk Milli Kültürü. İstanbul: Boğaziçi Yayınları. S:207, 1989.

Türkler hayatlarının her aşamasını at üzerinde yaşadığı için atlarla alakalı önemli bir kültüre sahip olmuştu. Atları yönetmek, onlardan faydalanmak, özellikle üzerinde savaşılabilmek yetenekleri Türklerin yaşam tarzları durumuna gelmişti.¹⁷

Türklerin atları binek hayvanları olarak kullanmaları askeri alanda da büyük bir güce sahip olmalarını da sağlamıştır. Ayrıca atların üzerinde denge sağlayabilmeleri günümüzde de devam eden spor dallarının oluşumuna da zemin hazırlamıştır. Bu spor dallarının arasında at yarışı, cirit atma, kök böri ve at üzerinde ok atma gibi oyunlar sayılabilir. Böylelikle Türklerin kullandığı bu teknikler askeri alanda da güçlenmesinde rol oynamıştır.

Türklerin konu olduğu çoğu destan ve efsanelerde at sahibinin en samimi arkadaşı, zafer ortağı, can yoldaşı ve en değerli eşyası olarak bahsedilmektedir. Birlikte çıktıkları uzun yolculuklar, çatıştıkları savaşlar ve kazandıkları zaferlerde hep birlikte olmuşlardır ve böylelikle aralarındaki duygusal iletişim ilerlemiştir.

İnsanların sosyal hayatlarında destanlarda ve masallarda at figürlerinden bahsedilmesi, anlatılan kişilerin yüceliği kadar atları da yüceltiyorlardı. İnsanların hayatlarına girmiş en güçlü ve en saygı değer hayvan olarak anlatılması savaş zamanlarında askerlere, eğitimlerde çocuklara heves veriyor ve insanların yaşam tarzına katkı sağlıyordu.

¹⁷ İlhami Durmuş, Türk Kültürüne Giriş, Ankara, Akçağ Yayınları. S:61, 2016.

1.6. Atların Eğitilebilme Yetenekleri

İnsanlar ilk dönemlerden itibaren, avlanabilmek ve hayatta kalabilmek için hayvanların davranışlarını gözlemlemişlerdir. Hayvanların davranışlarının gözlemlenmesi insanlar ve hayvanlar arasındaki iletişimin güçlenmesine katkı sağlamıştır.

Geçmişten günümüze kadim dostlarımız olan atlar tarımda, ulaşımda, sporda ve askeri yerlerde kullanılmışlardır. Böylece atlar insan hayatının çoğu yerinde kullanılmış ve çoğu kültürel alanlarda karşımıza çıkmaya devam etmiştir. Hem binek hayvanı hem etinden sütünden yararlanılmak amacıyla göçebe toplumların vazgeçilmez hayvanları arasında olmuştur. Atlar ve insanlar arasındaki bu ilişkinin artmasıyla hayvanlara duyulan merak, onların rahatlığı için davranışlarını kontrol etmeyi gerektirmiştir.

Geçmişten günümüze atçılık büyük bir sektör haline gelmiştir. Bu at ile insan arasındaki güçlü iletişim bağı ile olmuştur. Bu iletişimin daha verimli olmasını sağlayabilmek, atların davranışlarının incelenmesi ve davranışlarına uygun eğitim tarzlarının kullanılmasını gerektirmektedir.¹⁸

Atların bakımında iyi bir verim edebilmek için, hayvanların çevresel koşullarının ve beslenmelerinin iyi olması gerekir. Duyular insanlar kadar hayvanların da davranışlarında önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Atlar dış dünya ile iletişim kurabilmek için görme, işitme, koku alma, tat alma ve dokunma duyularını kullanırlar.¹⁹

Atların eğitilebildikten sonra kullanılmaya başlanması sosyal alanlardaki birçok girişime de büyük ölçülerde katkı sağlamıştı.

¹⁸ Lalahan Hay. Araşt. Enst. Derg. Cilt 54, Sayı 2, S:78, 2014.

¹⁹ W.GilL, DG. Meadows, VB. Neel, Understanding Horse Behaviour. Agricultural Extension Service. Institute of Agriculture. 4-H Member Guide. Unit 8, Gadre 12, 2005.

1.6.1 Davranış Biçimleri

Sosyal davranışların, insanlar arasında çeşitli yaşama şekilleri olduğu gibi hayvanlarında yaşama şekilleri vardır. Bu yaşam şekillerinden en önemli olanı toplu şekilde yaşayabilmektir.

Toplu halde yaşama davranışı, sosyal davranışın en belirgin olanıdır. Bu davranışlar birini takip etme, karşı tarafa boyun eğme, dikkat etme, merak edilen şeyi inceleme gibi bazı sosyal davranış örnekleridir.²⁰

Atlar, bir yerden bir yere giderlerken, sürüdeki güçlü karakterdeki lider atın, önden yürümesi sonucu sürüdeki diğer atlar onu takip eder. Böylelikle bu durum yönetme durumunu kolaylaştırır ve sürünün takip edilmesinde fayda sağlar.

Atların boyun eğme hareketleri ve çiğneme hareketleri, itaat davranışı olarak görülür. Ünlü at antrenörü Monty Roberts'ın bahsetmiş olduğu "Join-Up" metodunda atların sosyal davranışlarından yararlanılmaktadır. Bu metotta at, insanı sert sürü lideri olarak algılar ve at ile insan arasında düzen kurulur, attan söz dinleme davranışı beklenir.²¹

Bu durumda at, sahibini lider görerek, ona itaat etmeye ve güvenmeye başlar. Temel eğitime hazır duruma gelir. Eğitime hazır olan atlar, eğitim sırasında da davranış biçimlerine uyar ve insanlarla iletişim kurabilmesine katkı sağlar.

²⁰ H. Akçapınar, C. Özbeyaz, Hayvan Yetiştiriciliği Temel Bilgileri. Kariyer Matbaacılık Ltd. Şti, Ankara, S:134-14, 1999.

²¹ Sibel Danışan, Hacan, Hakan Çalışkan, Ceyhan Özbeyaz, Lalahan Hay. Araşt. Enst. Derg. 2014, 54 (2) 77-84 S:78

Atlar doğaları gereği meraklı yapıda hayvanlardır. Bu merak duyguları yeni ortamlara girdikleri zaman çevreyi inceleme davranışları ile ortaya çıkar. Bu nedenle atların antrenman alanının değiştirilmesi istenmez.²² Atlar için bu durumun eğitimlerine olumsuz etkileri vardır ve konsantre olmakta güçlük çekerler.

Hayvanların davranışları koklama, görme, işitme ve temas gibi duyularla bağlantılıdır. Atlar da bu duyularla hareket ederek, çevrelerine ve eğitimlerine bu şekilde tepki gösterirler.

Atlar, iyi bir işitme yetisine sahiptirler. Eğitimleri sırasında antrenörünün sessiz yardımlarını bile anlarlar. İşitme yetenekleri, çalışmada dikkatlerinin dağılmasına ve ürkmesine de neden olabilmektedir.²³ Bu yüzden atların iyi bir eğitim alabilmeleri için ilk önce kendi eğitimcileri ya da sahipleriyle bir bağ içine girmeleri gerekir. Böylece ses ile eğitim de atların eğitimcileri ile yönetimi daha rahat olur.

Atların temas davranışları sevgi gösterme, kontrol isteği ve konfor davranışları sırasında görülür. Kötü hava şartlarında ve tehlike anlarında birbirlerine sokulurlar.

Sosyal ve duyarlı hayvanlar olarak arkadaşlık kurma isteği duyarlar ve çoğunlukla çiftler halinde beslenip, dinlenirler. Atların taklit davranışları sürüdeki atların birlikte, ortak hareket etmesi ile gelişir. Sürüdeki bir at lider olarak hareketi başlatır, diğer atlar da aynı hareketi yapmaya başlar.

Hayvanların doğal ortamda gösterdikleri davranışlar ve hareketler, onların yaşam alanlarında ki farklı becerileri ortaya çıkarmaktadır. Geçmişten günümüze değerini koruyan atların, insanlarla iletişim içinde olabilmesi, onların anlaşılabilir olmalarına bağlı olarak aralarındaki bağı kuvvetlendirmiştir. Atların davranışlarını anlayabilmek, eğitim konularında insanlara büyük kolaylık sağlamaktadır.

²² Sibel Danişan, Hacan, Hakan Çalışkan, Ceyhan Özbeyaz, Lalahan Hay. Araşt. Enst. Derg., 54 (2) 77- 84, S: 78. 2014.

²³ a.g.e., S:79

Atların davranış şekilleri incelenip öğrenildikten sonra uygun çevre koşullarının yaratılması, doğru beslenme yöntemleri, sağlıklı bakım ve barınma alanlarının oluşmasına yardımcı olmuştur. Günümüzde de bunları bilmek insanlara rahatlık sağlamıştır. Genelde atlar, günümüz sosyal çevresinde hobi olarak, spor dallarında yarış amaçlı ve turizm sektöründe gösteri amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Bir atı bir hayvanı davranışlarıyla anlamak ve bağ kurmak canlılar arasındaki en özel durumdur.

1.7. Atlar ve İnsan Belgesel Filmi

1.7.1 Fikrin Doğuşu

Hayvanlar, insanların var oluşundan beri var olduğuna inanılan canlılardır. İnsanoğlu dünyada var olmaya başladığından beri canlılarla iletişim ve bir bağ içindedir. Tarihin ilerleyişine bakıldığında birçok hayvan türü insanların yaşam alanlarına girmiş, insanlarda hayvanların habitatlarına karışmaya başlamıştır. Özellikle günümüzde köpek ve kedi gibi en çok sahiplenilen ve dost olan evcil hayvanların yerine, en çok ilgilenilen hayvanlar atlar olmuşlardır. İlk zamanlardaki insanların atlara verdikleri değer, günümüzde daha az hissedilmektedir. Günümüzde atları genellikle at çiftliklerinde hobi olarak, spor aktivitelerinde, turizm ve film sektörlerinde görebilmekteyiz. Bu alanlarda meraklı olan ilgili kişiler atlara zevk amaçlı, meslek amaçlı, gösteri amaçlı ve spor amaçlı ilgi göstermektedir.

Atlar ve İnsan belgesel filminin oluşması, geçmişten günümüze atların ve insanların birbirine olan bağlılığı, günümüz Türkiye'sinde ne yönlerde şekillendiğine odaklanmıştır. Bununla birlikte araştırmalar yapılarak, günümüzde at sahibi ve atlara ilgisi olan bilirkişilerden bilgiler toplanmıştır. Bu bilgiler ışığında, Atlar ve İnsan belgesel film projesi olması fikri doğmuştur.

1.7.2. Mekan Araştırması

Belgesel filminin mekan araştırması, çiftlik sahibi, at sahibi ve hipodrom bağlantısı olan kişiler araştırılarak ve belirlenerek çekim öncesinde belirlenmiştir. Film konusu belirlendikten sonra bu kişilerin bağlantılı olduğu mekanlar araştırılarak belirlenmiştir. Gerekli kişilerden izinler alınmıştır.

1.7.3. Katılımcı Araştırması

Konu ve mekan belirtildikten sonra, ilgi alanları ve işleri atlar olan bilir kişiler araştırılmıştır. Önerilen ve araştırılan insanlar telefon görüşmeleri yapıp, tanışılmıştır. Kişilerin ilgili oldukları atları hakkında genel bilgiler alınmıştır. Belirlenen bilirkişiler onaylanınca çekim programı hazırlanmıştır. Kişiler, çekim programına uyacak şekilde programa dahil edilmiştir.

1.7.4. Sinopsis

Türkiye doğal canlı yapısı ve doğal çevresiyle zengin bir ülkedir. Kültürel mirasları, hayvan ve bitki popülasyonu çeşitliliği ile insanlarla bir arada olan yerdir.

Anadolu toprakları geçmiş zamanlardan kaynaklı çeşitli medeniyetler barındırmış olması, kültürel bir takım konuyu da beraberinde getirmiştir. Özellikle Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarına komşu olması, çeşitli hayvan popülasyonu ile iç içe yaşamaya neden olmuştur.

Özellikle hayvancılıkla ilgili ve başarılı olan Türkler, atlarla eski zamanlardan beri beraber yaşamaktaydılar. Zaman ilerledikçe Türkler atlarla daha sağlam bir iletişim içine girmişlerdir ve bu iletişim onları daha iyi anlama ve eğitebilme yeteneğine katkı sağlamıştır. Bu ilerleyen iletişim bağı, at ve insan arasında hem duygusal hem de mantıklı bir bağ oluşmasına neden olmuştur. İnsanlar atlara hükmedebildikten sonra beslenme amaçlı etinden ve sütünde; ulaşım, tarım ve askeri bakımdan da fiziksel gücünden yararlanmışlardır.

Atlar evcilleştirildikten sonra insanlarla yaşamaya alışmışlardır. Evcilleştirilen bu atlar insan hayatında bir nevi dönüm noktası olmuş ve insanların bir zamanlar en değerli varlığı haline gelmiştir.

Bu değerli varlık, insanların hayatına her nokta da dokunmuş ve sosyal hayatlarının her alanında karşımıza çıkmıştır. İnsanlar için değerli konumuna gelen atlar dine, destanlara, efsanelere, edebiyata, resim sanatına ve kültürel bakımdan her alanda en güçlü ve en asil hayvan olarak tema olmuştur.

Dönem değiştikçe ve teknoloji çağı ilerledikçe her konuda olduğu gibi atların insanlar arasındaki bağı da bazı konularda olumsuz etkilemiştir. Dönem değiştikçe, insanların atlara olan ihtiyacı azalmış ve aralarındaki bağı da yavaş yavaş azaltmaya başlamıştır. Yeni Çağın getirileri, teknolojik ilerleme ve insanların yaşama bakışlarının değişmesi, atları değerlendirme konusunda da farklılık göstermiştir.

Günümüz hız çağı olduğu için, insanların hıza ayak uydurması gerekti. İnsanlar teknolojiye bağlı olduklarından beri, hayvanlarda teknoloji ile birlikte yaşamaya başladılar. Teknolojinin gelişmesi, ulaşım ve makineleşme gibi konularda hız kazanılması insanların atlarla olan ilişkisinin gün geçtikçe azalmasına sebep oldu.

Bugüne geldiğimizde Türklerin en kadim dostu olan atlar, günümüzde spor aktivitelerinde, turizmde, film sektöründe ve hobi alanlarında meraklı ve ilgili insanlar tarafından bakılmaktadır. Eski zamanlardaki kadar ilgi ve alaka görmese de günümüzde atların değerini bilen, ilgilenen ve onlara hayatını adanmış insanlar hala bir yerlerde varlar.

Hakkı Yazıcı (54), otuz beş yıldır sinema ve reklam sektöründe ışık şefliği ve görüntü yönetmenliği yapmış ve Orion Işık ve Kamera firmasının ortağı olmuştur. Çocuk yaşlardan itibaren ata olan merakı ve ilgisi 2007 yılında Türkiye Binicilik Federasyonu Endurance branşında lisanlı binici olarak sporcu kimliğiyle bu branşta birçok ilke imza atıp ilk madalyaların sahibi olmuş ve Elit sporcu statüsüne ulaşmıştır.

Milli sporcu olarak birçok ülkede (Rusya, Güney Afrika, Uruguay, Bulgaristan, İtalya, Romanya, Slovakya) da temsil etmiştir. Avrupa şampiyonasına katılma hakkı elde eden ilk Türk sporcusudur. TBF 1. Kademe binici antrenörüdür, TJK da at sahibi, centilmen binicisidir. TEM at eğitmeni ve “Bizim İçin Şampiyon” Filmi Horse Master’dır. Hem mesleğini hem de atlara olan sevgisini birlikte yürütmüştür. İnsan ve at ilişkisini yakından bilen ve bunu günümüzde de göstermeye gayret eden kişidir.

İKİNCİ BÖLÜM

YAPIM

2.1 Yapım Süreci

Çekim öncesi süreçte, belgesel çekimine ve tez raporuna yardımcı olabilmesi için referans görüntüler araştırılıp, incelenerek belgesel çekimine uygun referanslar örneklendirilmiştir. Bu örnek referanslardan çekimin oluşturulabilmesi için faydalanılmıştır. Planlanan çekimler için 3 gün süre öngörülmüştür. Atlar ve İnsan kısa belgeselinde, çekimlerin tamamı İstanbul içinde belirlenen yerlerde çekilmiştir.

Birinci gün gün; Hakkı Yazıcı isimli at sahibi bilir kişinin kendi çiftliğine gidilmiştir. Hakkı Bey'in çiftliği ve atları hakkında bilgiler kayıt altına alınmış ve atlara merakı üzerinden sorular sorulmuştur. Hakkı Yazıcı ve atlarının görüntüleri bakıldığı ortamlarında çekilmiş ve Hakkı Yazıcı'nın sahibi olduğu atlara ilgisinin nereden geldiği konusunda görüntüler kayıt altına alınmıştır.

İkinci gün; Yönetmen Doğan Tanyer kendi evinde ziyaret edilmiştir. Atlarla olan ilişkisi ve merakı üzerine sohbetler edilmiş ve görüntüler ile desteklenmiştir. İş dışında atlarıyla ve diğer hayvanlarıyla ilgilenmenin nasıl bir duygu olduğunu, onlara nasıl zaman ayırdığını konu alarak, çiftliği ve atları hakkında bilgiler kayıt alınmıştır.

Üçüncü gün Veli Efendi Hipodromuna gidilerek at seyisi İbrahim Altuntaş ile görüşülmüştür. İbrahim Bey'in baktığı at hakkında bilgiler alınmış, nasıl ilgilendiği üzerine bilgiler kayıt altına alınmıştır. Referans görüntülere uygun olacak şekilde at ve sahibinin görüntüleri belgeselde desteklenmiştir. Çekilen görüntülerle belgesel desteklenmiştir. Burada hipodromda olan at sahiplerinin atlarına bakımları, atları arasındaki bağı ve merakları hakkında bilgi alınmış ve vurgulanmıştır.

Tablo 1. Çekim Mekanları

SAYI	KONUM	YER
1.	EYÜPSULTAN	Orion Işık ve Kamera Şirketi
2.	BAKIRKÖY	Veliefendi Hipodrom
3.	KADIKÖY	Doğan Tanyer Ev / Ofis

Tablo 2. Yapım Ekibi

SAYI	KIŞI	GÖREVI
1.	ERHAN TEYMUR	YAPIMCI
2.	ECE SAKLAKOĞLU	UYGULAYICI YAPIMCI

Tablo 3. Çekim Ekibi

SAYI	KİŞİ	GÖREVİ
1.	ECE SAKLAÇOĞLU	YÖNETMEN
2.	NİHAL DEMİRCİ ERENAY	GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ
3.	KEREM TALHA AYDIN	SET FOTOĞRAFÇISI
4.	YUNUS BULUN ECE SAKLAÇOĞLU	KURGU
5.	ARMAĞAN GÜNDÜZ	IŞIK

Tablo 4. Röportajda Yer Alan Kişiler

SAYI	KİŞİ	GÖREVİ
1.	HAKKI YAZICI	AT EĞİTMENİ
2.	DOĞAN TANYER	YÖNETMEN – AT SAHİBİ
3.	İBRAHİM ALTUNBAŞ	AT ANTRENÖRÜ

Tablo 5. Malzeme Listesi

- Sony A7 SII Fotoğraf Makinesi
- Sigma 24-70mm f/2.8 DG DN Art Lens (Sony E)
- Canon 70D + 18-135 mm Is Stm Fotoğraf Makinesi
- Canon EF 18 – 135 mm 0.39m / 1.3ft Macro Lens
- Sandisk SDHC Card 8 GB + Micro 8 GB + Micro 6 GB
- Ronin S Essentials Kit Gimbal
- Sony Tripod
- Boya Profesyonel Yaka Mikrofonu By – M1 Mikrofon
- Godox m1 RGB
- Sandisk 256 GB

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAPIM SONRASI

3.1. Kurgu

Üç günlük belgesel çekiminin sonunda görüntüler ve ses kayıtları Autonomy Film edit odasına götürülerek, Adobe Premiere proramı kullanılarak kesme işlemiyle ayıklamalar yapılmıştır. Ses kayıtlarının tümü programa yüklenip istenilen bölümler seçilmiştir. Sesin ve görüntünün bir arada olabilmesi için düzenlemeler yapılmıştır. Görüntülerin akışı ve konuyla desteklenmesi için Doğan Tanyer'in konuşmacı olduğu sahnelerde kendisine ait stok görüntüler kullanılmıştır.

Konuşmacıların hareketlerine ve konu gidişatına uygun saptamalar yapılmış ve böylece bütünlüğü korunmaya çalışılmıştır. Sahne akışına uygun şekilde gerekli yerlerde ağır çekim görüntüler kullanılmıştır. Üç konuşmacının anlatım konuları arka arkaya konu bütünlüğünü koruyacak şekilde koşut kurguyla kurgulanmıştır.

3.2. Ses Tasarımı, Ses Efektleri ve Miksaj

Belgesel filmde sesler, yaka mikrofonu kullanılarak daha net ses almak için kullanılmıştı fakat kurgulamada yaşanan sorun nedeniyle ses kayıtları yerine kameradan alınan sesler kullanılmıştır. Konuşmacıların ses kayıtlarındaki kusurlu kısımlar incelenip, temizlenmiştir. Kurgunun gidişatına göre görüntülerle uyumlu olacak şekilde, görüntü üzerine ses kullanılmıştır.

Çoğunlukla Doğan Tanyer'in anlatımı ile desteklenmiştir. Anlatıcı ses üzerine görüntüler eklenmiştir. Sahne içeriğine göre sesler kesilmiş ve izleyiciye aktarılmıştır.

3.3. Renk Düzeltme ve Düzenlemeler

Belgesel filmde kurgu aşaması bittikten sonra, efekt ve uygun renk seçimleri yapılmıştır. Giriş kısmına filme uygun sarı yazı fontu ve font rengi ile belgesel ismi eklenmiştir. Burada amaç konuya uygun sıcak giriş sağlamak olmuştur. Sıcak renk eklemeleri yapılarak belgesele daha sıcak atmosfer ve eskiyi anımsatan duygu hissettirilmek istenmiştir.

Film gündüz dış çekimleri ve akşam ev i  çekimleri olmak üzere çekilmiştir. Gündüz dış çekimleri yapılırken, doğal olabilmesi için günün gün ışığından faydalanılmıştır. Atların olduğu hipodrom dış çekimlerinde atları  rk tmemek amacıyla yasak olduğu için ahırlara ışık sokulmamıştır. Doğal ışıktan faydalanılmıştır. İç mekan çekimlerinde, karanlık olan arka kısımlar sıcak renk ile aydınlatılmıştır.

SONUÇ

“Atlar ve İnsan” belgesel filminde öncelik olarak; hayvan sevgisinden yola çıkılarak insanların atlarla olan ilişkisi ve bağı, geçmişten günümüze aralarındaki bağı devam ettirmeleri at sever at sahipleri tarafından desteklenerek anlatılmıştır. Günümüz Türkiye’inde atların kullanım alanları ve insanların onlara verdikleri değer gün geçtikçe azalmıştır. Belgeselde atların ne yönlerde evrimleştiği ve insanlarla olan bağının iki tarafa da neler kattığı katılımcıların deneyim ve bilgileri dikkate alınarak anlatılmıştır. Konuşmacılar at sever kişiler ve atları meslek edinmiş kişilerdir. Bu kişilerin atlarla olan deneyimleri göz önüne alınarak onlara olan bakış açıları kendi duyguları ile aktarılmıştır.

Günümüz Türkiye’inde atların insan içinde yaşamaya devam etmesi atlar tarafından hem olumlu hem de olumsuz durumlar barındırmaktadır. Geçmiş dönemlerden bugüne değerini ve kullanım alanını yitirmeye başlamış olan atlar günümüzde azınlık bir kesim tarafından hem ticari çıkar amaçlı hem de sevgiden oluşan hobi amaçlı ilgiler görmeye devam etmektedir. Belgeselin içeriğini oluşturan konuşmacı at severler, deneyimlerini hem duygusal hem de mantıksal yorumlar yaparak, günümüz Türkiye’inde at değerinin ne yönde azalıp hangi yönde arttığını göstermektedir.

Türkiye atlar konusunda önde gelen isimlerden olmuştur. At iskeletleri bozkırlarda bulunduğundan beri Türkler atlar konusunda hep hassas olmuşlardır ve onları dostları bilmişlerdir. Kültürel, sosyal, coğrafi, askeri ve ekonomik bakımdan atın her konuda yeri olmuştur. Geçmişten kalan kültüre dayalı yaşayış biçimleri günümüzde az da olsa atın değerini unutturmayacak şekilde var olmaya devam etmektedir.

Eski Türklerde sosyal hayatın tam ortasında olan atlar, insanların vazgeçilmez varlığı olarak günlük yaşamın her kolunda; tarımda, ulaşımda ve askeri yapıda daha sık kullanılmıştır. Bu sayede insanlığın ilerleyişine en büyük katkıyı sağlamışlar ve hayatı hızlandırmışlardır. Bu hızlanmış insanoğlunun teknolojiyi geliştirmesiyle daha da büyümüş ve ekonominin insanlar için daha da gelişmesine katkı sağlamıştır. Gelişen ekonomi ve teknolojinin her ne kadar olumlu büyük tarafları da olsa, atlar için olumsuz tarafları da olmuştur.

İnsanların geçmişten beri en kadim dostları olan atlar, günümüzde ticari amaçlı spor aktivitelerinde, turizm ve film sektörü gibi alanlarda kullanılmaya devam etmektedir. Bu ticari amaç çoğu noktada hayvanları olumsuz etkilemiştir. Bunun sonucunda atlar ile insanların arasındaki duygusal bağın yerini ticari bir bağa bıraktığı görülmektedir. Her ne kadar ticari amaçlı bir ilerleme de olmuş olsa atlara değer veren ve onlarla duygusal iletişimde olan at sahipleri varlığını sürdürmektedir. Bu konular hakkında konuşmacıların duygu ve düşünceleri, deneyimleri ve bilgileri belgesel ile izleyiciye aktarılmıştır. Böylece Atlar ve İnsan belgeseli, at sahipleri katılımcıların röportajları ile birlikte kişilerin ve konunun gidişatına bağlı çekimlerle belgesel zenginleştirilerek tezin belge niteliği taşıması hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

Kitap

Akçapınar H., Özbeyaz C., **Hayvan Yetiştiriciliği Temel Bilgileri**, Kariyer Matbaacılık Ltd. Şti. Ankara, 1999.

Durmuş, İlhami, **Türk Kültürüne Giriş**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2016.

Edwards, Peter, **Horse and Man in Early Modern England**, Hambledon Continuum, Londra, 2006.

Erol Akcan, Dr. Recep M. Gecikli, **Cumhuriyet Dönemi Türk Spor Tarihinde Carl Diem ve Raporu**, Salkım Söğüt Yayınevi, Erzurum, 2016.

Gökyay, Orhan Şaik, **Dedem Korkudun Kitabı**, Kabalcı Yayınevi İstanbul, 2007.

Kafesoğlu, İbrahim, **Türk Milli Kültürü**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1989

Orkun, Hüseyin Namık, **Eski Türkler' de Evcil Hayvanların Tarihçesi**, Yeni Matbaa, Ankara, 1954.

Sander, Oral, **Siyasi Tarih - İlk Çağlardan 1918'e**, İmge Kitabevi, İstanbul, 1989.

Zeitler-Feicht Margit H., **Horse Behaviour Explained / Origins, Treatment and Prevention of Problems**, Manson Publishing Ltd. Şti. 2004.

Sürelî Yavın

Durmuş İlhamî, “**Türk Kültür Çevresinde At** ”, Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 2021.

Özlem Gücüyener Hacı, Halil Akçapınar, “**Atlarda Davranış**”, Lalahan Hay. Araşt. Enst. Dergisi, 2013.

Sibel Danışan, Hakan Çalışkan, Ceyhan Özbeyaz, “**Atların Öğrenme ve Eğitilebilme Yetenekleri**”, Lalahan Hay. Araşt. Enst. Dergisi, 2014.

Türkiye Araştırma Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 36, 2020

İnternet Kaynağı

Kline, Sarah, The Role of Horses in Ancient Greece, 2009
<http://www.angelfire.com/mt/skline/ProjectPaper.html>. Erişim Tarihi: 17.05.2022

Koçkar, M. Tekin, At ve İnsan / At'ın Kısa Tarihi, <https://www.atveinsan.com/at-ne-zaman-ve-nasil-evcilleştirildi-m464645.html>. Erişim Tarihi: 17.05.2022

Outram, Alan K. Natalie A. Stear, Robin Bendrey, Sandra Olsen, Alexei Kasparov, Victor Zaibert, Nick Thorpe, Richard P. Evershed (2009). The Earliest Horse Harnessing And Milking, <http://www.sciencemag.org>, Science6 March 2009: Vol. 323no. 5919pp. 1332-1335DOI:10.1126/science.1168594. Erişim Tarihi: 17.05.2022

Phil. R. Meltem Kavcar Sırmalı, Hayatta Kalma İçgüdüğü mü Dediniz?, <https://www.meltemkavcarsirmali.com/hayatta-kalma-icgudusu-mu-dediniz/> Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2022

Tolga Candur, Geçmişten Günümüze Atın Hikayesi, <https://nereye.com.tr/gecmisten-gunumuze-atin-hikayesi/>, Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2022.

Diğer Kaynaklar

Smith, Nathan & Jenny Rock, “**Documentary as a Statement: Defining Old Genre in a New Age**”, Journal of Media Practice, 2014.

Türker Savaş, İ. Yaman Yurtman, “**Hayvan Davranış Bilimi ve Zootekni: Tanım ve İzlem**”, Hayvansal Üretim, 2008

EKLER

EK-1: K nyeye

Filmin Adı: Atlar ve İnsan 15’ 08’’

Yapım Yılı: 2022

Yapım: Türkiye

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Özge GÜRSOY ATAR

T r: Belgesel

Yönetmen: Ece Saklakoğlu

Katılımcılar: Doğan Tanyer – Hakkı Yazıcı – İbrahim Altunbaş

Görüntü Yönetmeni: Nihal Demirci Erenay

Kurgu: Ece Saklakoğlu

Yapımcı: Erhan Teymur

Uygulayıcı Yapımcı: Ece Saklakoğlu

Müzik: Night Memories A / David Benjamin Haynes – Sonoton Music

These Walls Sonoton / David Benjamin Haynes - Music

EK-2: Set Fotoğrafları

Görsel 1. Gün 1, Hakkı Yazıcı ile Röportaj Çekimi

Mekan: Orion Işık – Kamera Şirketi Ofis / Eyüpsultan

Konuşmacı: Hakkı Yazıcı / At Eğitmeni

Görsel 2. Gün 1, Çekim Öncesi Hazırlık

Mekan: Orion Işık – Kamera Şirketi Ofis / Eyüpsultan

Konuşmacı: Hakkı Yazıcı

Yönetmen: Ece Saklakoğlu

Görüntü Yönetmeni: Nihal Demirci Erenay

Görsel 3. Gün 1, At Ayrıntı Çekimi

Mekan: Orion Işık – Kamera Şirketi Ahır / Eyüpsultan

Görüntü Yönetmeni: Nihal Demirci Erenay

Görsel 4. Gün 1, Atların Genel Çekimi

Mekan: Orion Işık – Kamera Şirketi / Eyüpsultan

Yönetmen: Ece Saklakoğlu

Görüntü Yönetmeni: Nihal Demirci Erenay

Görsel 5. Gün 1, At Ayrıntı Çekimi

Mekan: Orion Işık – Kamera Şirketi / Eyüpsultan

Yapımcı: Erhan Teymur

Görsel 6. Gün 2, Doğan Tanyer ile Hazırlık Konuşması

Mekan: Doğan Tanyer Ev / Kadıköy

Konuşmacı: Doğan Tanyer / Reklam Yönetmeni

Yapımcı: Erhan Teymur

Yönetmen: Ece Saklakoğlu

Görsel 7. Gün 2, Doğan Tanyer Çekim Sonu

Mekan: Doğan Tanyer Ev / Kadıköy

Konuşmacı: Doğan Tanyer / Reklam Yönetmeni

Görsel 8. Gün 3, Seyis Atı Çekime Hazırlarken

Mekan: Veliefendi Hipodromu / Bakırköy

Görsel 9. Gün 3 Yarış Hazırlığı Çekimi

Mekan: Veliefendi Hipodromu Loca / Bakırköy

Yönetmen: Ece Saklakoğlu

Görüntü Yönetmen: Nihal Demir Erenay

Görsel 10. Gün 3 Hipodrom Çekimi Bitişı

Mekan: Veliefendi Hipodromu / Bakırköy

Yönetmen: Ece Saklakoğlu

